

Mythologia, Venise, 1567 - IV, 02 : De Penatibus

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Venise, 1567 - X \[34\] : De Penatibus](#)

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre IV

[Mythologia, Francfort, 1581 - IV, 02 : De Penatibus](#) est une version augmentée de ce document

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre IV

[Mythologie, Paris, 1627 - IV, 03 : Des Penates](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre IV

[Mythologie, Lyon, 1612 - IV, 02 : Des Penates](#) est une transformation de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la noticeÉquipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Conti, Natale, *Mythologia* Venise, 1567 - IV, 02 : De Penatibus, 1567

Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle)

Consulté le 14/01/2026 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/836>

Copier

Présentation du document

PublicationVenise, Comin da Trino, 1567

ExemplaireMunich (Allemagne), Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ) , Res/4
Ant. 50
Formatin-4
Langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Pagination92r°-92v°

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses[Pénates](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 30/04/2018 Dernière
modification le 25/11/2024

beat foetibus, qui nati ante septimum lunæ mensem hac solis luce perfrui minimè possunt, vel quia maturos foetus in lucem ex utero euocet. Dicitur eadē à Græcis Ilithyia, quia prorsus sit parturientibus. reliqua nomina, quæ illi tribuuntur sunt à contingentibus rebus à poetis ficta, & illi tributa. Nunc de Penatibus dicendum est.

De Penatibus.

Cap. II.

IAm vero statim natos infantes, ubi Lucina suum munus expleuisset, Penates Dii suscipiebant, ut fuit opinio antiquorum: qui Penates qui essent, aut quod esset illorum munus, videtur esse inuestigandum. Fuerunt igitur nonnulli, qui Penates Deos esse putarunt illos, per quos spiramus, per quos cognoscimus, per quos viuimus, per quos solem intuemur: Iouem scilicet, & Iunonem, & Mineruam, & Vestam: hanc etiā siquidem nonnulli addiderunt. Nam Iouem æthera medium, Iunonem aera imum, Mineruam summam ætheris partem, quæ vis est diuina intelligentiæ, Vestam terram esse dixerunt. Hos & Deos patrios & familiares & ciuitatum præfides & priuatarum domorum custodes nominarunt & crediderunt, ut in his significare videtur Cicero in oratione pro domo sua; vosque qui maxime me repetistis, atque reuocastis; quorum de sedibus hæc mihi proposita est contentio, patrii Penates, familia resque, qui huic vbi & reipub. præfides estis. Sic & Halicarn. in primo Antiquitatum; τῶν δὲ θεῶν τῶν τοῦ οἴκου καὶ τῶν τοῦ κράτους καὶ τῶν τοῦ λαοῦ, οἱ δὲ θεοὶ οἱ τοῦ οἴκου, οἱ δὲ θεοὶ οἱ τοῦ κράτους, οἱ δὲ θεοὶ οἱ τοῦ λαοῦ. Deos autem hos Romani Penates vocant: atque nonnulli in Græcam linguam transferentes, genitales interpretati sunt; alii vocant Deos patrios, alii domesticos ac familiares, alii possessionum præfides, alii arcanos. At verò cur erant hi patrii, ac non potius communes omnium ciuitatum & domorum? Quoniam non modo singulas ciuitates, sed etiam singulas domos, atque adeo singulos homines, & animalia & plantas certos ac peculiare habere Deos crediderunt, quorum essent illi tutelares. Idem propè sensisse videtur Cicero, ubi ita scribit in secundo de Natura Deorum; nam Vestæ nomen à Græcis; ea est enim quæ ab illis τεῖχος dicitur. Vis autem eius ad aras & focos pertinet. itaque in ea Dea, quæ est rerū cultus intimarum, omnis & precatio, & sacrificatio extrema est. Nec lōge absunt ab hac vi Dii Penates, siue a Penu ducto nomine, (est enim omne, quo vescuntur homines, penus.) siue ab eo quod penitus insident, ex quo etiam Penetrales à poetis vocantur. Erant igitur Penates Dii familiares, penes quos nos nati essemus, qui superius commemorati esse putabantur. Alii tamen voluerunt Penates esse Apollinem & Neptunum, qui Troiana mœnia extruxere, & Vestam; qui eximia religione apud Samothraces sculpti colebantur; mox à Dardano in Phrygiam, è Phrygia in Italiam ab Aenea fuerunt delati, quam rem ita exprelsit Virgilius lib. 2. ubi Hector Aeneæ Penates Deos ita commendat;

Sacra, suosq; tibi commendat Troia Penates.

Hos cape fatorum comites, hīs mœnia quære;

Magna pererrato statues quæ denique ponto.

Sic ait; & manibus vittas, Vestamq; potentem,

Aeternumq; effert adytis penetralibus ignem.

Hæc

Mythologia.

Hæc si quis recte consideret, nihil aliud esse Penates Deos existimabit, quam elementa ipsa, penes quæ nati sumus. Qui enim Apollinem & Neptunum Penates putarunt, nonne duo generationis principia Deorum nomine appellarunt, cum ex humore tanquam materia, & calore tanquam artifice ad formam euocante, omnia nascantur? humor enim feminæ, calor maris vires fungitur in rebus Naturæ. His merito Vestam comitem addiderunt, tanquam condensandi corporis, quod gignitur, fundamentum. Quod idem sensisse videtur illi, qui corporis generationem elementis concedunt, at animi vim de cælo deducunt, ut illi superiores, qui Iouem, Iunonem, Minervam, ac Vestam censuerunt. Finxerunt nonnulli adolescentes duos esse Penates, qui sedentes pilam utrinque tenerent, qui quidem nihil aliud esse putabant, quam propria singulorum fortunam atque euentus, cum penes nos nascerentur. Hos Penates vocarunt & magnos Deos, & bonos, & potentes, quod penes illos vniuersam humane vitæ moderationem singulorum esse arbitrantur. Horum Deorum imagines quæ forent apud ciuitatum Principes aut apud Reges, rerum vniuersarum ciuitatum tutelam credebantur habere; at quæ forent apud priuatos, priuatarum domorum; quippe cum omnia serie quadam factorum gubernari & seruari crederentur, quam etiam Genium nominarunt, quare nunc dicamus de Genio.

20

De Genio.

Cap. III.

ENimvero Genius Iouis & Terræ Elius fuisse dicitur, ut asserit Pausanias in Achaïcis. Hic sine feminæ congressu & semine Iouis in terram per somnum profuso natus esse dicitur, figura quidem humana, sed ambiguo sexu, quem postea Agdistem appellarunt. Huic cum sacra fierent ab antiquis flores complures humi spargebantur, vinumque illi in pateris offerebatur, ut innuit Horat. in 2. Epistolarum;

30

Tellurem porco, Sylvanum lacte piabunt,

Floribus & vino Genium memorem breuis xui.

40

Crediderunt siquidem antiqui singulos homines, statim atque nati fuissent, daemones duos habere, alterum malum, alterum bonum, quorum nos sub tutela essemus, quos ambos genios vocarunt, & putarunt nobiscum esse natos. Dictus est autem Genius, ut placuit Latinis, a gignendo, vel quia nobiscum gignatur, vel quia illi procreandorum cura diminitus commissa putaretur. Hic creditur nobis etiam nunc suadere, nunc dissuadens vniuersam vitam nostram gubernare, esseque mentis & voluntatis nostræ propè moderator. Nam existimantur Genii daemones rerum, quas voluerint nobis persuadere, spectra & imagines sibi tanquam in speculo imprimere, quod illis facillimum sit, in quæ spectra cum anima nostra etiam respexerit, illa sibi veniunt in mentem, quæ si ratione perpendantur, tum recta sit animi deliberatio. Ac si quis posthabita ratione malorum spectrorum & visorum ductu feratur, ille in multos errores incurrat necesse est, si spectra fuerint præcipue a malignis daemonibus oblata. Ita multi sunt supra modum libidinosi, aut crudeles aut auari, quæ omnia ad genium referuntur. Inde factum est ut ita Socraticus crediderit Euclides, & Plato de Socratis daemone consultore mentionem fecerit sæpius. Quod vero Genius demon fuerit, testatur Plutarchus, qui illum Bruto per noctem apparuisse scribit ita in eius vita;